

IJTIMOIIY-GUMANITAR SOHADA ILMIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR

ILMIY METODIK JURNALI

ISSN 3060-5059

VOL.3 № 4

2026

OZARBAYJON TILINING TURKOLOGIK AREALDA NAMOYON BO‘LISHI: TURKIYA VA O‘ZBEKISTON MISOLIDA

Nazarova Adila Hasan qizi

Ozarbayjon Respublikasi Ta’lim instituti, yetakchi ilmiy xodimi

Achilova Zuxra Qurbanovna

Qarshi davlat universiteti, mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya

Maqolada ozarbayjon tilining turkologik arealda namoyon bo‘lishi Turkiya va O‘zbekiston misollari asosida qiyosiy tarzda tahlil qilinadi. Tadqiqot sotsiolingvistik yondashuv asosida tilning kommunikativ funksiyasi bilan bir qatorda uning ijtimoiy, madaniy va institutsional identiklik bilan bog‘liq rolini ochib beradi. Turkiya modelida ozarbayjon tilining ko‘proq faol kommunikativ va akademik funksiyani bajarishi, O‘zbekiston modelida esa u asosan madaniy-tarixiy va interpretativ makonda mavjudligi aniqlanadi. Tadqiqot natijalari ushbu birlikning xalqaro turkologik maydonda ko‘p qatlamli funktsionallikka ega ekanini va uning tarixiy, madaniy hamda ijtimoiy omillar ta’sirida shakllanganini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: ozarbayjon tili, turkologik areal, sotsiolingvistika, Turkiya, O‘zbekiston, kommunikativ funksiya, madaniy xotira, til qarindoshligi, globallashuv, turkiy tillar.

РЕПРЕЗЕНТАЦИЯ АЗЕРБАЙДЖАНСКОГО ЯЗЫКА В ТЮРКОЛОГИЧЕСКОМ ПРОСТРАНСТВЕ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ТУРЦИИ И УЗБЕКИСТАНА

Назарова Адила Хасан кызы

Институт образования Азербайджанской Республики, ведущий научный сотрудник

Ачилова Зухра Курбановна

Каршинский государственный университет, независимый исследователь

Аннотация

В статье рассматривается репрезентация азербайджанского языка в тюркологическом пространстве на основе сравнительного анализа Турции и Узбекистана. В рамках социолингвистического подхода язык рассматривается не только как средство коммуникации, но и как элемент социальной, культурной и институциональной идентичности. В турецкой модели азербайджанский язык преимущественно характеризуется активной коммуникативной и академической функцией, тогда как в узбекском контексте он существует в культурно-историческом и интерпретативном измерении. Результаты исследования показывают, что азербайджанский язык обладает многослойным функциональным статусом в тюркологическом пространстве, формируемым историческими, культурными и социальными факторами.

Ключевые слова: азербайджанский язык, тюркологическое пространство, социолингвистика, Турция, Узбекистан, коммуникативная функция, культурная память, языковое родство, глобализация, тюркские языки.

THE REPRESENTATION OF THE AZERBAIJANI LANGUAGE IN THE TURKOLOGICAL SPACE: A COMPARATIVE STUDY OF TURKEY AND UZBEKISTAN

Nazarova Adila Hasan qizi

Institute of Education of the Republic of Azerbaijan, Leading Researcher

Achilova Zuhra Qurbanovna
Karshi State University, Independent Researcher

Abstract

The article examines the representation of the Azerbaijani language in the Turkological space through a comparative analysis of the cases of Turkey and Uzbekistan. Within a sociolinguistic framework, it is shown that language functions not only as a means of communication but also as an element of social, cultural, and institutional identity. In the Turkish model, Azerbaijani is primarily characterized by an active communicative and academic function, whereas in the Uzbek context it exists within a cultural-historical and interpretative dimension. The findings reveal that the Azerbaijani language holds a multilayered functional status in the broader Turkological environment, shaped by historical, cultural, and social factors.

Keywords: Azerbaijani language, Turkological space, sociolinguistics, Turkey, Uzbekistan, communicative function, cultural memory, language kinship, globalization, Turkic languages.

Zamonaviy gumanitar fanlarda tillarning xalqaro ilmiy tizimda namoyon bo'lishi faqat muloqot funksiyasi doirasidan chiqib, yanada keng nazariy hamda ijtimoiy-madaniy mazmun kasb etmoqda. Sotsiolingvistik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, til identiklik shakllanishi, madaniy xotira va rasmiy pozitsiyalanish bilan bog'liq asosiy omillardan biridir. Shu nuqtayi nazardan, mazkur birlikning tarqalish dinamikasi nafaqat funksional qo'llanishga, balki uning ramziy va diskursiv maqomiga ham tayanadi.

Turkiy xalqlar orasida ilmiy qiziqishning shakllanishi juda qadimgi davrlarga borib taqaladi. Jarayonning asosiy sababi turkiy etnoslarning keng geografik hududda joylashgani, turli davlatchilik an'analari shakllantirgani va ijtimoiy-madaniy jihatdan ta'sir kuchiga ega bo'lgani bilan bog'liq. Tarixiy manbalar tasdiqlaydiki, mazkur omillar qarindosh tillar bilan bog'liq keng qamrovli ilmiy tadqiqotlarning yuzaga kelishiga zamin yaratgan.

Turkologiya keng qamrovli tadqiqot sohasi sifatida qiyosiy-tarixiy tilshunoslikni o'z ichiga oladi va bu yo'nalish alohida milliy tilshunoslik maktablarining uyg'unligi asosida shakllanadi. Ozarbayjon, turk, o'zbek, qozoq, qirg'iz va boshqa turkiy xalqlarning tilshunoslik an'analari umumiy yo'nalishning asosini tashkil etadi. Shu bilan birga, mazkur ilmiy yo'nalishda hanuz bahsli masalalar mavjud.

Globalashuv sharoitida tillarning mavqei o'zgarib, ularning ko'rinurligi ortgan. Natijada til endi milliy chegaralar bilan cheklanmaydi, balki mintaqaviy va transmilliy kommunikatsiya tarmoqlariga integratsiyalashadi. Bu jarayon tilni ijtimoiy-madaniy tizimning tarkibiy qismi sifatida shakllantiradi. Ozarbayjon tili O'g'uz guruhi doirasida alohida o'ringa ega. Uning fonetik, leksik va sintaktik xususiyatlari mazkur tillar orasida o'zaro tushunishni osonlashtiradi hamda mintaqaviy kommunikatsiya tizimida vositachilik rolini kuchaytiradi. Bunday xususiyatlar ozarbayjon tilining ham ilmiy, ham madaniy makonda muhim o'rin tutishini ko'rsatadi (6, b. 94).

Zamonaviy davrda ozarbayjon tilining turli turkologik makonlarda turlicha funksional maqom kasb etishi uning ilmiy jihatdan qayta baholanishini zarur etadi. Shu asosda Turkiya va O'zbekiston misollarining qiyosiy tahlili dolzarb ilmiy muammo sifatida namoyon bo'ladi.

Maqolaning maqsadi ozarbayjon tilining Turkiya va O'zbekiston misollarida mazkur sohada qanday namoyon bo'layotganini qiyosiy tarzda tahlil qilishdan iborat.

Sotsiolingvistika va qiyosiy-tarixiy tilshunoslik tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, mazkur birlikning mavqei ijtimoiy institutlar, ideologik doiralar va tarixiy rivojlanish bilan belgilanadi. Ozarbayjon turkologiyasida bu yondashuv Nizami Cəfərov tomonidan ham asoslab berilgan; u tilni milliy tafakkurning yetakchi komponenti va ijtimoiy identiklik tashuvchisi sifatida xarakterlaydi (1, b. 146–147). Afad Qurbanov esa tilni jamiyat tafakkur mexanizmini shakllantiruvchi asosiy omil sifatida baholaydi va uning milliy ongda markaziy o'rin tutishini

ta'kidlaydi (6).

Tasnifga ko'ra, tilning uch asosiy darajasini ajratish mumkin:

- kommunikativ;
- rasmiy va ilmiy;
- madaniy-semantik.

Mazkur yondashuv ozarbayjon tilining ham Turkiya, ham O'zbekiston kontekstida turli darajalarda namoyon bo'lishini izohlash imkonini beradi. Turkiya va O'zbekiston modellari kommunikativ va interpretativ funksional farqlarga asoslanib tizimlashtiriladi. Ushbu tasnif tilning ijtimoiy-madaniy namoyon bo'lishining ko'p qatlamli tuzilishini yanada aniqroq ochib beradi.

Turkiya kontekstida ozarbayjon tilining mavqeini faqat til yaqinligi bilan izohlab bo'lmaydi; bu yerda uzoq muddatli shakllanish mexanizmlari muhim rol o'ynaydi. Universitetlarda turkologiya bilan bog'liq ixtisoslashgan markazlarning faoliyati ozarbayjon tilining akademik maqomini mustahkamlaydi va uni faqat tadqiqot obyekti bo'lishdan chiqarib, ta'lim hamda ilmiy faoliyat sohasiga kiritadi.

Yana bir muhim omil — media integratsiyasidir. Turkiyada ozarbayjon madaniyatiga oid seriallar, musiqa va raqamli kontentlar kommunikativ tizimning norasmiy tarqalishini tezlashtiradi. Bu jarayon sotsiolingvistika nuqtayi nazaridan “passiv o'rganish muhiti”ni yaratadi va o'zaro tushunishni yanada kuchaytiradi.

Zeynep Korkmaz va Ahmet Bican Ercilasun fikricha, til tuzilgan ma'no tizimi sifatida faoliyat yuritadi. Zamonaviy tilshunoslikda esa til ijtimoiy aloqalar, axborot uzatish va rasmiy ishtirok mexanizmlari bilan bog'liq ko'p qatlamli semiotik tizim sifatida izohlanadi (5, b. 147; 2, b. 95).

Ozarbayjon va Turkiya o'rtasidagi til munosabatlari tilshunoslik adabiyotida “simmetrik tushunish zonasi” sifatida tavsiflanadi. Bu simmetriya faqat struktur yaqinlik bilan cheklanmaydi, balki umumiy tarixiy va siyosiy identiklik bilan ham bog'liq. Zeki Velidi Togan va Gunnar Jarring kabi klassik turkologiya vakillari O'g'uz tillari orasida o'tish zonalarining mavjudligini qayd etadilar. Ozarbayjon tili ushbu zonaning markaziy elementlaridan biri sifatida baholanadi (3, b. 470; 8, b. 78).

So'nggi davrlarda raqamli platformalarning rivoji har ikki modelda yangi dinamika yaratdi. Ijtimoiy tarmoqlar va onlayn media orqali ozarbayjon tili ham Turkiya, ham O'zbekiston auditoriyasida norasmiy tarzda tarqalmoqda. Yosh avlod orasida “informal o'rganish shakli” shakllanmoqda. Sotsiolingvistik nuqtayi nazardan bu holat tilning rasmiy chegaralardan chiqib, “tarmoq tili” funksionalligiga o'tishi sifatida baholanadi. Bundan tashqari, Turkiya–Ozarbayjon siyosiy yaqinligi tilning ramziy kapitalini oshiradi. Bunday sharoitda til madaniy-siyosiy yaqinlikning ko'rsatkichiga aylanadi. Natijada uning nufuzi ortadi va akademik legitimligi mustahkamlanadi.

O'zbekiston kontekstida ozarbayjon tilining mavqei ko'proq tarixiy qatlam bilan bog'liq. Bu yerda asosiy determinant umumiy klassik adabiyot an'anasidir. “Ozarbayjon va o'zbek xalqlari o'rtasidagi adabiy aloqalar qadimiy tarixiy ildizlarga ega bo'lib, umumiy adabiy meros asosida rivojlangan” (4). Biroq bu aloqa faqat matnlararo o'xshashlik darajasida qolmaydi, balki postsovet davrida qayta shakllangan akademik hamkorlik mexanizmlari orqali yanada mustahkamlanadi.

Klassik adabiyot namoyandalarining ijodi, xususan, Alisher Navoiy va Fuzuliy an'anasi ozarbayjon va o'zbek adabiy muhitlari o'rtasida semantik hamda estetik yaqinlik yaratgan. O'zbekistonda ozarbayjon tiliga qiziqishning asosiy sabablaridan biri Alisher Navoiy merosining turkiy dunyoda shakllantirgan umumiy poetik an'anasidir. Bu an'ana ko'proq “umumiy adabiy kod” sifatida faoliyat yuritadi. Shu bois ozarbayjon tili O'zbekistonda ko'proq interpretativ vosita sifatida qo'llanadi. Ozarbayjon va o'zbek tillari o'rtasidagi yaqinlik nafaqat til tuzilishi, balki umumiy tarixiy-adabiy rivojlanish bilan ham belgilanadi. “Shu nuqtai nazardan, ozarbayjon–o'zbek adabiy aloqalari matnlararo ta'sir bilan birga umumiy adabiy xotiraning shakllanish

jarayoni sifatida baholanadi” (4).

Shu bilan birga, tarjima institutlarining roli alohida eʼtiborni talab qiladi. Oʻzbekiston–Ozarbayjon adabiy aloqalarida tarjima madaniy moslashtirish funksiyasini ham bajaradi. Bu esa kommunikativ tizimning ikkilamchi funksional maqomini shakllantiradi.

Turkiya va Oʻzbekiston modellari oʻrtasidagi asosiy farq tilning funksional tuzilishida namoyon boʻladi. Turkiyada ozarbayjon tili koʻproq “jonli kommunikativ diskurs maydoni” sifatida faoliyat yuritisa, Oʻzbekistonda u “madaniy-interpretativ maydon” sifatida mavjud. Bu farqni faqat til yaqinligi bilan izohlash mumkin emas. Bu yerda uch asosiy omil muhim rol oʻynaydi:

1. institutsional integratsiya darajasi;
2. tarixiy-madaniy uzluksizlik;
3. ijtimoiy aloqalar intensivligi.

Mazkur omillar shuni koʻrsatadiki, kommunikativ tizimning xalqaro akademik muhitdagi mavqei koʻp darajali ijtimoiy omillar bilan belgilanadi.

Zamonaviy tadqiqotlarda tilning real qoʻllanish shakli koʻp darajali amaliyot asosida izohlanadi. Ozarbayjon tili ushbu amaliyot doirasida uch asosiy darajada tahlil qilinadi:

1. kundalik kommunikatsiya vositasi;
2. ilmiy-tadqiqot obyektining predmeti;
3. madaniy va tarixiy xotira elementi.

Turkiya va Oʻzbekiston misollaridan koʻrinadiki, bu darajalar teng taqsimlanmagan. Turkiyada kommunikativ va rasmiy qatlam ustun boʻlsa, Oʻzbekistonda madaniy-tarixiy qatlam kuchliroqdir.

Mavjud farqlilik tilning ijtimoiy platformada shakllanish darajasi bilan ham bogʻliqligini koʻrsatadi. Shu bilan birga, bu amaliyot turkiy tillar oʻrtasidagi integratsiya jarayonlarining turli tezlikda rivojlanayotganini ham namoyon etadi.

Til qarindoshligini aniqlash fonetik, leksik, morfologik va sintaktik darajalarda izchil qiyoslashni talab etadigan murakkab ilmiy jarayondir. Bu jarayonda asosiy mezon soʻzlarning tashqi oʻxshashligidan koʻra, ularning tarixiy rivoji va shaklan barqarorligidir. Turli tillarda umumiy koʻrinadigan leksik birliklar va grammatik elementlar har doim ham genetik qarindoshlik belgisi hisoblanmaydi, chunki bunday oʻxshashliklar koʻpincha tarixiy kontaktlar, oʻzlashmalar va madaniy taʼsir natijasida yuzaga keladi.

Ozarbayjon tilida qoʻllanadigan ayrim arab va fors kelib chiqishli soʻzlar, shuningdek, baʼzi morfologik elementlar turkiy tillar bilan qarindosh boʻlmagan tillar oʻrtasida yuzaki oʻxshashlik hosil qilishi mumkin. Biroq bu kabi holatlar til qarindoshligini emas, balki tarixiy-madaniy aloqalar natijasini aks ettiradi. Xuddi shunday vaziyat zamonaviy davrda xalqaro terminologiyaning keng tarqalishi bilan ham kuzatiladi; masalan, “-izm”, “-ist” kabi xalqaro qoʻshimchalar turli tillarda umumiy qoʻllanishga ega boʻlsa-da, bu shaklan qarindoshlik emas, balki global leksik integratsiya natijasidir.

Geografik tilshunoslik nuqtayi nazaridan ozarbayjon, turk va oʻzbek tillari oʻrtasida kuzatiladigan oʻxshashliklar esa faqat oʻzlashmalar bilan izohlanmaydi; bu yerda chuqurroq genetik yaqinlik mavjud. Qiyoslanayotgan tillarning morfologik tuzilishi qoʻshimchalarning soʻzga izchil qoʻshilishi, oʻzak va qoʻshimcha chegaralarining barqarorligi hamda sintaktik tuzilishning oʻxshashligi bilan xarakterlanadi. Bu xususiyatlar ularning umumiy til oilasiga mansubligini tasdiqlaydi. Ayniqsa, feʼl shakllarida, soʻz yasash usullarida va gap tuzilishida bu oʻxshashlik yanada aniq koʻrinadi.

Tarixiy-qiyosiy metod tillar oʻrtasidagi qarindoshlikni ilmiy asosda izohlashda asosiy vositalardan biridir. XI asrda Mahmud Qoshgʻariyning “Devonu lugʻotit turk” asarida turli turkiy tillarning qiyosiy tavsifi ushbu yondashuvning ilk namunasi sifatida baholanadi. Zamonaviy tadqiqotlarda ham bu anʼana davom ettirilib, ozarbayjon, turk va oʻzbek tillari oʻrtasidagi fonetik oʻzgarishlar, leksik parallellar va morfologik mosliklar izchil oʻrganilmoqda.

Shunday qilib, til qarindoshligini aniqlash faqat yuzaki leksik mosliklarga emas, balki chuqur shakliy va tarixiy qiyosga tayanadi. Mazkur tillarning ichki prinsipi ularni umumiy kelib chiqishga ega tizim sifatida o'rganish imkonini beradi va turli mintaqaviy rivojlanish shakllariga qaramay, yagona til oilasi doirasida tahlil qilishga zamin yaratadi.

Turkiya va O'zbekiston materiallarining qiyosidan ko'rinadiki, umumiy leksik fond tillar o'rtasida barqaror saqlanadi. Ushbu fondning eng muhim manbalaridan biri "Kitobi Dada Qorqud" dostoni hisoblanadi. Doston O'g'uz til muhitining tarixiy xotirasini aks ettiradi va zamonaviy til tizimlarida turli fonetik hamda morfologik shakllarda o'z mavjudligini davom ettiradi. Ayniqsa, oila munosabatlari, ijtimoiy tuzilma va kundalik hayot bilan bog'liq leksik birliklar umumiy bazani tashkil etadi (7, b. 302). Bu holat til yaqinligining tarixiy uzluksizlik asosida shakllanganini ko'rsatadi.

Zamonaviy ilmiy muomalada Turkiya va O'zbekiston o'rtasida terminologik yaqinlik kuzatiladi. "Ijtimoiy", "identiklik", "kommunikatsiya", "integratsiya", "globallashuv", "modernizatsiya", "diskurs", "transformatsiya" va "interaksiya" kabi terminlar umumiy ilmiy paradigma shakllanishiga xizmat qiladi.

Mazkur terminlarning ozarbayjon tilida milliy ilmiy leksikon tarkibida barqarorlashuvi ilmiy muloqotning standartlashuviga va terminologik moslashuvning kuchayishiga sharoit yaratadi. Shu bilan birga, bunday terminlarning turli tillarda fonetik farqlar bilan qo'llanishi semantik barqarorlikni buzmaydi, aksincha, umumiy tushuncha tizimini saqlab qoladi. Kuzatilayotgan farqlar integratsiya jarayonlarining turli darajalarda kechayotganini ko'rsatadi.

Olib borilgan tadqiqotlardan ma'lum bo'ladi, ozarbayjon tilining turkiy tillar makonidagi o'rni statik emas, balki dinamik xususiyatga ega. Tilning funksional darajasi mamlakatlarga qarab o'zgaradi va bu o'zgarishlar rasmiy, madaniy hamda tarixiy omillar bilan bog'liq.

Birinchi holatda til ko'proq faol kommunikativ va akademik faoliyatning tarkibiy qismi sifatida namoyon bo'ladi. Ikkinchi holatda esa madaniy va ilmiy xotira ustunlik qiladi.

Keng geografiyada tarqalish va tarixiy rivojlanish jarayonida turli yo'nalishlarda shakllanish ushbu tillar o'rtasida ayrim farqlarning yuzaga kelishiga sabab bo'lgan. Bu farqlar, ayniqsa, leksik va qisman grammatik darajada namoyon bo'ladi hamda ba'zan o'zaro tushunishni murakkablashtiradi. Shu sababli umumturkiy adabiy tilni yaratish masalasi zamonaviy davrda alohida dolzarblik kasb etadi. Umumiy adabiy til turkiy xalqlar o'rtasida ilmiy, madaniy va iqtisodiy aloqalarning yanada mustahkamlanishiga xizmat qilishi mumkin.

Bunday tilni shakllantirish uchun ikki asosiy yo'nalish mavjud: mavjud tillardan birini asos sifatida tanlash yoki ularning umumiy xususiyatlari asosida yangi adabiy shakl yaratish. Ikkinchi variant maqsadga muvofiqroq deb hisoblanadi, chunki bu holda umumiy til turli tillarning ustun jihatlari birlashtirib, yanada boy va moslashuvchan kommunikatsiya vositasiga aylanadi.

Shu yo'nalishda ishlarni yanada tizimli olib borish uchun yagona ilmiy koordinatsiya markazini yaratish ham muhimdir. Bunday markaz umumiy til siyosatini shakllantirish, terminologik moslashuvni ta'minlash va umumiy til strategiyasini ishlab chiqishda muhim rol o'ynashi mumkin.

Muammoning dolzarbligi: turkiy tillar oilasining jahon tillari tizimidagi o'rni, ularning mustaqil til oilasi sifatida tan olinishi yoki boshqa til oilalari bilan aloqasi masalasi hanuz to'liq yechim topmagan. Tadqiqotlar ham tarixiy, ham zamonaviy ilmiy nuqtayi nazardan dolzarbligini saqlab qolmoqda. Mavzuning dolzarbligi globallashuv sharoitida til oilasi doirasida kommunikativ va madaniy integratsiyaning kuchayishi bilan ham bog'liq.

Muammoning ilmiy yangiligi: ozarbayjon tilining turkiy tillar makonida nafaqat struktur yaqinlik, balki funksional-madaniy mavqei asosida qiyosiy tahlil qilinishidir.

Muammoning amaliy ahamiyati: tadqiqot natijalaridan oliy ta'lim muassasalarida turkologiya va areal tilshunoslik fanlarini o'qitishda foydalanish mumkinligi bilan belgilanadi. Shu bilan birga, olingan natijalar tarjima faoliyatida, terminologik moslashtirishda va turli turkiy

tillar o'rtasida ilmiy-texnik hamda madaniy kommunikatsiya jarayonlarini yanada samarali tashkil etishda qo'llanishi mumkin. Bu esa til siyosati va mintaqaviy ilmiy hamkorlik sohalarida ham foydali metodologik asos yaratadi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ozarbayjon tilining turkiy tillar makonidagi namoyon bo'lishi ko'p qatlamli va kompleks xususiyatga ega. Tilning shakllanishi institutsional, tarixiy va madaniy omillar ta'sirida yuz beradi.

Turkiya va O'zbekiston misollari shuni ko'rsatadiki, ozarbayjon tili, bir tomondan, kommunikativ integratsiya vositasi bo'lsa, ikkinchi tomondan, madaniy va ilmiy xotiraning tashuvchisi sifatida namoyon bo'ladi.

“Kitobi Dada Qorqud” kabi umumiy manbalar hamda zamonaviy ijtimoiy terminologiya turkiy tillar o'rtasida ham tarixiy, ham zamonaviy aloqalarning uzluksizligini ta'minlaydi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ozarbayjon tilining mavqei tarixiy yaqinlik bilan bir qatorda tashkiliy imkoniyatlar, media ta'siri, tarjima mexanizmlari va raqamli transformatsiya orqali ham belgilanadi.

Turkiya modeli ko'proq faol integratsiya asosida shakllangan bo'lsa, O'zbekiston modeli interpretativ va madaniy xotiraga tayangan. Bu farq mazkur tillarning ko'p modellilik asosida rivojlanayotganini ko'rsatadi. Natijada ozarbayjon tili turkologik makonda ham bog'lovchi til birligi, ham umumiy ilmiy-madaniy tizimning muhim komponenti sifatida namoyon bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Jafarov N. Turkologiyaning zamonaviy muammolari. — Boku: AzAtaM, Elm va ta'lim, 2016. — 204 b. — URL: <http://web2.anl.az:81/read/page.php?bibid=558837&pno=103>
2. Ercilasun A. B. Boshlanishidan XX asrgacha turk tili tarixi. — Ankara: Akçağ Yayınları, 2013. — 486 b.
3. Jarring G. Markaziy Osiyo turkiy toponimlari haqida ayrim mulohazalar // Uppsala universiteti Geologiya institutlari byulleteni. — Uppsala, 1961. — B. 467–478.
4. Karimov A. O'zbek va ozar adabiy aloqalari. — Toshkent, 2017. — URL: <https://webofjournals.com/index.php/4/article/download/2610/2580/5083>
5. Korkmaz Z. Turkiya turkchasi grammatikasi (morfologiya). — Ankara: TDK Yayınları, 2007. — 1224 b.
6. Qurbanov A. Turkologik tilshunoslik. — Boku: İmak nashriyoti, 2019. — 488 b. — URL: <https://afadqurbanov.az/books/13.%20T%C3%9CRKOLOJ%C4%B0%20D%C4%B0L%C3%87%C4%B0L%C4%B0K.pdf>
7. Tezcan S. “Dede Qorqud kitobi” haqida mulohazalar. — Istanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2001. — 424 b.
8. Zeki Velidi Togan. Umumiy turk tarixiga kirish. — Istanbul: Enderun Kitabevi, 1981. — 583 b.